

P
O
R
A
D
C
E

1

ŠKOLSKÝ ZÁKON

® úplné znění zákona s komentářem

Připravujeme

PORADCE 2–3/2022

■ **Zákon o DPH** s komentářem

DPH tvoří jeden z nejdůležitějších příjmů státního rozpočtu. Potřebujete se dozvědět víc o DPH nebo o změnách pro rok 2021? Jak postupovat v případě prodeje zboží zákazníkovi do jiného členského státu formou e-shopu? Jak odvést daň ze zboží dodaného e-shopem ze třetí země? Vše vám vysvětlíme.

PORADCE 4/2022

■ **Zákon o zaměstnanosti** s komentářem

Novela tohoto zákona přináší nové znění kurzarbeitu – tj. podporu v době částečné zaměstnanosti. Zavedení kurzarbeitu je nepochybně správným krokem, který při závažných hospodářských potížích pomůže zaměstnancům i zaměstnavatelům překonat krizi.

PORADCE 5/2022

■ **Zákon o odpadech** s komentářem

Nový zákon o odpadech přináší řadu nových povinností pro původce odpadu. Kromě toho některé stávající povinnosti dále rozšiřuje či zpřesňuje. Reguluje také problematiku tzv. černých skládek. Zavádí i odlišnou výši poplatku u všech 5 kategorií odpadů...

VYDAVATELSTVÍ
PORADCE
radí, řeší problémy
vydává **publikace**

PORADCE

27. ročník – **2022/1**

legislativa

Školský zákon

- **Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)** s komentářem 4
- JUDR. EVA DANDOVÁ
- » Obecná ustanovení 8
 - » Předškolní vzdělávání 44
 - » Povinnost školní docházky a základní vzdělávání 52
 - » Střední vzdělávání 68
 - » Vzdělávání v konzervatoři 102
 - » Vyšší odborné vzdělávání 105
 - » Uznávání zahraničního vzdělání 113
 - » Základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání 115
 - » Další vzdělávání ve školách 117
 - » Školská zařízení a školské služby 121
 - » Hmotné zabezpečení, odměny za produktivní činnost a úplata za vzdělávání a školské služby 124
 - » Školská právnická osoba 126
 - » Školský rejstřík 136
 - » Financování škol ze státního rozpočtu 147
 - » Ředitel školy a školského zařízení a školská rada 160
 - » Ministerstva a česká školní inspekce 165
 - » Působnost územních samosprávních celků 173
 - » Přestupky 177

téma

- **Mzda a plat** v pracovněprávních předpisech (I. část) 193
- JUDR. LADISLAV JOUZA
- » Mzda 201
 - » Plat 216
 - » Odměna z dohody 233
 - » Mzda nebo plat při výkonu jiné práce 234
 - » Odměna za pracovní pohotovost 236
 - » Srážky z příjmu z pracovněprávního vztahu 241

poradenství

PRÁVO A PODNIKATEL

- **Nová koncepce stavebního práva** 245

Jiří Ploš

přehled nových předpisů a změn v legislativě

od částky 69/2021 do částky 89/2021 ve výběru pro podnikatelskou sféru

KRIZOVÁ OPATŘENÍ – EPIDEMIE

■ **Novela zákona o mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě**

Zákon č. 182/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2021 Sb., o mimořádném příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě

Částka 76/2021 Sb.

Účinnost 30. 4. 2021.

■ **Novela zákona o poskytování ošetrového**

Zákon č. 183/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 438/2020 Sb., o úpravách poskytování ošetrového v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Částka 76/2021 Sb.

Účinnost 30. 4. 2021.

■ **Nařízení vlády – kompenzační bonus, 2021**

Nařízení vlády č. 188/2021 Sb., o stanovení dalšího bonusového období kompenzačního bonusu pro rok 2021

Částka 79/2021 Sb.

Účinnost 8. 5. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021, se jako další bonusové období kompenzačního bonusu pro rok 2021 stanoví kalendářní měsíc od 1. 5. do 31. 5. 2021.

PODNIKÁNÍ

■ **Vyhláška – evidence skutečných majitelů**

Vyhláška č. 180/2021 Sb., o náležitostech formulářů k evidenci skutečných majitelů a o změně souvisejících vyhlášek

Částka 75/2021 Sb.

Účinnost 1. 6. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád, ve znění zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů. Stanoví podrobnosti náležitostí, formu a datovou strukturu formuláře pro:

- žádost o zřízení dálkového přístupu k údajům v evidenci skutečných majitelů,
- návrh na provedení zápisu do evidence skutečných majitelů,
- návrh na znepřístupnění údajů v evidenci skutečných majitelů,
- návrh na zajištění automatického průpisu.

Změny souvisejících vyhlášek se týkají:

- vyhlášky č. 196/2001 Sb., notářský tarif, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhlášky č. 323/2013 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku právnických a fyzických osob, evidence svěrenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích a o podrobnostech týkajících se způsobu dálkového přístupu k údajům v evidenci skutečných majitelů a některým údajům v evidenci svěrenských fondů, ve znění vyhlášky č. 459/2017 Sb.

■ **Novelizace nařízení vlády – obsahové náplně jednotlivých živností**

Nařízení vlády č. 208/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů

Částka 89/2021 Sb.

Účinnost 1. 7. 2021.

Podstata úpravy: K provedení § 73a zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění zákona č. 130/2008 Sb., č. 274/2008 Sb. a č. 155/2010 Sb.

FINANCE

■ **Vyhláška – odměna a náhrady likvidátora finanční instituce**

Vyhláška č. 209/2021 Sb., o odměně a náhradě hotových výdajů likvidátora banky a spořitelního a úvěrního družstva

Částka 89/2021 Sb. Účinnost 27. 5. 2021.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 338/2020 Sb., a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících, ve znění zákona č. 303/2013 Sb. a č. 338/2020 Sb.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

■ **Nařízení vlády – žádost o povolené zahraniční investice**

Nařízení vlády č. 178/2021 Sb., o stanovení vzoru formuláře žádosti o povolení zahraniční investice a návrhu na konzultaci
Částka 74/2021 Sb. Účinnost 1. 5. 2021.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 34/2021 Sb., o prověřování zahraničních investic.

OCHRANA SPOTŘEBITELE

■ **Novela zákona o potravinách**

Zákon č. 174/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Částka 71/2021 Sb. Účinnost 12. 5. 2021.
Změny dalších souvisejících zákonů se týkají:
– zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci,
– zákona č. 21/1992 Sb., o bankách,
– zákona č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách,
– zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy
(uvedené zákony ve znění pozdějších předpisů).

■ **Vyhláška – seznam vybraných potravin**

Vyhláška č. 204/2021 Sb., o seznamu potravin podle § 9b odst. 1 písm. c) zákona o potravinách a tabákových výrobcích

Částka 86/2021 Sb. Účinnost 1. 1. 2022.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění zákona č. 174/2021 Sb., stanoví seznam potravin, u nichž lze uvádět informaci, že byly vyrobeny v ČR.

PRÁCE A MZDY

■ **Novelizace nařízení vlády – ochrana zdraví při práci**

Nařízení vlády č. 195/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů

Částka 82/2021 Sb. Účinnost 20. 5. 2021.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

PÉČE O ZDRAVÍ

■ **Novelizace vyhlášky – dispenzární péče**

Vyhláška č. 179/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 39/2012 Sb., o dispenzární péči, ve znění vyhlášky č. 318/2016 Sb.

Částka 74/2021 Sb. Účinnost 1. 5. 2021.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění zákona č. 111/2019 Sb.

■ **Novelizace nařízení vlády – seznamy návykových látek**

Nařízení vlády č. 184/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů

Částka 77/2021 Sb. Účinnost 3. 6. 2021.
Podstata úpravy: K provedení zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění zákona č. 273/2013 Sb.

■ **Novelizace nařízení vlády – seznam výchozích a pomocných látek**

Nařízení vlády č. 196/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech, ve znění pozdějších předpisů

Částka 82/2021 Sb. Účinnost 18. 5. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

■ **Vyhlášky – zdravotnické prostředky**

Vyhláška č. 186/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o zdravotnických prostředcích

Částka 78/2021 Sb. Účinnost 26. 5. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 89/2021 Sb., o zdravotnických prostředcích.

Vyhláška č. 187/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 62/2015 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o zdravotnických prostředcích

Částka 78/2021 Sb. Účinnost 26. 5. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 268/2014 Sb., o diagnostických zdravotnických prostředcích in vitro.

DOPRAVA

■ **Novela zákona o Státním fondu dopravní infrastruktury**

Zákon č. 190/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury

Částka 80/2021 Sb. Účinnost 1. 1. 2022.

■ **Novela zákona o odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel**

Zákon č. 191/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Částka 80/2021 Sb. Účinnost 1. 7. 2021.

TRESTNÍ PRÁVO

■ **Nález Ústavního soudu – změny trestního zákoníku**

Nález Ústavního soudu č. 206/2021 Sb.

Částka 87/2021 Sb. Účinnost 26. 5. 2021.

Ústavní soud vydal následující nález:

- Ustanovení § 289 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve slovech „a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285“ se zrušuje.
- Současně pozbývají platnosti § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění nařízení vlády č. 3/2012 Sb.

VZDĚLÁVÁNÍ

■ **Novelizace vyhlášky – stanovení oborů středního vzdělání**

Vyhláška č. 200/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti se stanovením oborů vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou

Částka 84/2021 Sb. Účinnost 1. 9. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

■ **Vyhláška – lesní hospodářská evidence**

Vyhláška č. 202/2021 Sb., o lesní hospodářské evidenci

Částka 85/2021 Sb. Účinnost 1. 1. 2022.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon, ve znění zákona č. 314/2019 Sb., stanoví obsah lesní hospodářské evidence o plnění závazných ustanovení plánu, obsah lesní hospodářské evidence o provedené obnově lesa v jednotlivých porostech, způsob jejich vedení a předávání souhrnných údajů těchto evidencí místně příslušnému orgánu státní správy lesů.

POBYT CIZINCŮ

■ Novelizace nařízení vlády – povolení k trvalému pobytu

Nařízení vlády č. 199/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 31/2016 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu

Částka 84/2021 Sb.

Účinnost 1. 9. 2021.

Podstata úpravy: K provedení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění zákona č. 217/2002 Sb., č. 379/2007 Sb. a č. 314/2015 Sb.

PRÁVNÍ POMOC

■ Novela občanského zákoníku a občanského soudního řádu

Zákon č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších

předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Částka 80/2021 Sb.

Účinnost 1. 7. 2021.

ENERGIE

■ Vyhláška – vyúčtování dodávek a služeb

Vyhláška č. 207/2021 Sb., o vyúčtování dodávek a souvisejících služeb v energetických odvětvích

Částka 88/2021 Sb.

Účinnost 1. 1. 2022.

Zrušuje stejnojmennou vyhlášku č. 70/2012 Sb. Podstata úpravy: K provedení zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon, ve znění zákona č. 158/2009 Sb. č. 131/2015 Sb., stanoví rozsah, náležitosti a termíny vyúčtování dodávek elektřiny, plynu a tepelné energie a souvisejících služeb v elektroenergetice a v plynárenství.

(nes)

Pracovníkům veřejné správy

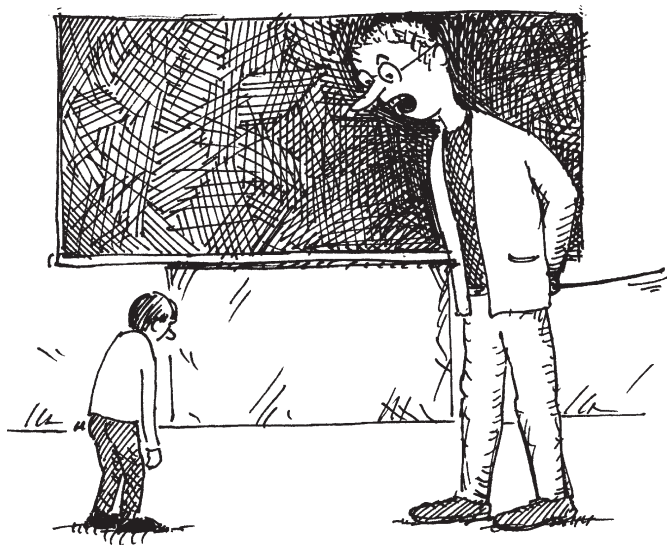

Objednávejte na tel.: 558 731 125, 732 708 627, e-mailem: abo@i-poradce.cz, e-shop: www.i-poradce.cz

Školský zákon

Zákon č. 561/2004 Sb. s komentářem

JUDr. Eva Dandová

Školský zákon určuje výchovně vzdělávací soustavy, které tvoří základní školy, základní umělecké školy, učiliště, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy, pokud jsou zařazeny do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení. Tyto zařízení v právních vztazích vystupují svým jménem a mají odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.

Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a pod-

mínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních přidělovaných prostředků. Co musí obsahovat rámcové vzdělávací programy? Jak se uskutečňuje hodnocení škol?

Poslední novela školského zákona upravuje mimo jiné ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou, výdejnu lesní mateřské školy a jiné legislativní změny.

ČÁST PRVNÍ	OBCENÁ USTANOVENÍ	§ 1-2	8
	Vzdělávací programy	§ 3-6	9
	Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení a jejich právní postavení	§ 7-8a	12
	Dlouhodobé záměry a výroční zprávy	§ 9-12	15
	Vyučovací jazyk a vzdělávání příslušníků Národnostních menšin	§ 13-15	20
	Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných	§ 16-20	22
	Práva a povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků	§ 21-22	30
	Organizace vzdělávání ve školách	§ 23-32a	33
ČÁST DRUHÁ	PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	§ 33-35	44
ČÁST TŘETÍ	POVINNOST ŠKOLNÍ DOCHÁZKY A ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ		
HLAVA I	Povinnost školní docházky	§ 36-39	52
	Jiný způsob plnění povinné školní docházky	§ 40-43	58
HLAVA II	Základní vzdělávání	§ 44-56	60
ČÁST ČTVRTÁ	STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ		
HLAVA I	Cíle a stupně středního vzdělání, přijímání ke vzdělávání, jeho organizace a průběh ..	§ 57-58	68
	Přijímání ke vzdělávání ve střední škole	§ 59-71	69
HLAVA II	Ukončování středního vzdělávání	§ 72-82	85
HLAVA III	Nástavbové studium a zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou	§ 83-85	101
ČÁST PÁTÁ	VZDĚLÁVÁNÍ V KONZERVATOŘI	§ 86-91	102
ČÁST ŠESTÁ	VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ		
HLAVA I	Cíle a stupeň vyššího odborného vzdělání, přijímání ke vzdělávání, jeho organizace, průběh a ukončování	§ 92 ...	105
	Přijímání ke vzdělávání ve vyšší odborné škole	§ 93-103 ...	106
HLAVA II	Akreditace vzdělávacího programu	§ 104-107 ...	111
ČÁST SEDMÁ	UZNÁVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO VZDĚLÁNÍ	§ 108-108a ...	113
ČÁST OSMÁ	ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ, JAZYKOVÉ A ZÁJMOMÉ VZDĚLÁVÁNÍ	§ 109-112 ...	115
ČÁST DEVÁTÁ	DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLÁCH	§ 113-114 ...	117
ČÁST DESÁTÁ	ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ A ŠKOLSKÉ SLUŽBY	§ 115-121 ...	121
ČÁST JEDENÁCTÁ	HMOTNÉ ZABEZPEČENÍ, ODMĚNY ZA PRODUKTIVNÍ ČINNOST A ÚPLATA ZA VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLSKÉ SLUŽBY	§ 122-123 ...	124
ČÁST DVANÁCTÁ	ŠKOLSKÁ PRÁVNICKÁ OSOBA	§ 124-132 ...	126
	HOSPODAŘENÍ ŠKOLSKÉ PRÁVNICKÉ OSOBY	§ 133-140 ...	132
ČÁST TŘINÁCTÁ	ŠKOLSKÝ REJSTŘÍK	§ 141 ...	136
	REJSTŘÍK ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ	§ 142-159a ...	136
ČÁST ČTRNÁCTÁ	FINANCOVÁNÍ ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU	§ 160-163 ...	147
ČÁST PATNÁCTÁ	ŘEDITEL ŠKOLY A ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ A ŠKOLSKÁ RADA	§ 164-168 ...	160
ČÁST ŠESTNÁCTÁ	MINISTERSTVA A ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE	§ 169-176 ...	165
ČÁST SEDMNÁCTÁ	PŮSOBNOST ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ VE ŠKOLSTVÍ	§ 177-182 ...	173
ČÁST OSMNÁCTÁ	PŘESTUPKY	§ 182a ...	177
ČÁST DEVATENÁCTÁ	SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ, ZRUŠOVACÍ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	§ 183-191 ...	178
ČÁST DVACÁTÁ	ÚČINNOST	§ 192 ..	189;

ZÁKON č. 561/2004 Sb.,

o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

ve znění

zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 158/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 217/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 343/2007 Sb., zákona č. 58/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 242/2008 Sb., zákona č. 243/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb. (úplné znění č. 317/2008 Sb.), zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 49/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 378/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 331/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 472/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 370/2012 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákonného opatření č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 82/2015 Sb., zákona č. 178/2016 Sb., zákona č. 230/2016 Sb., zákona č. 101/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 167/2018 Sb., zákona č. 46/2019 Sb., zákona č. 284/2020 Sb., zákona č. 349/2020 Sb., **zákona č. 403/2020 Sb. a zákona č. 94/2021 Sb.**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

za nichž se vzdělávání uskutečňuje, tedy podmínky onoho vzdělávacího procesu, který vede k cíli – úspěšnému ukončení vzdělání.

ČÁST PRVNÍ OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

komentář k § 1

Článek 33 LZPS stanoví, že každý má právo na vzdělání. Pojem vzdělání však v pedagogice vyjadřuje úspěšný konec, výsledek celého procesu vzdělávání. Proto úvodní ustanovení školského zákona nepojednává jen o vzdělání, ale definuje jako předmět zákona vzdělávání a stanoví podmínky,

§ 2

Zásady a cíle vzdělávání

(1) Vzdělávání je založeno na zásadách

- a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,
- b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,
- c) vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,
- d) bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,

Poznámky jsou uvedeny na str. 191.

- e) svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání,
- f) zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod,
- g) hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,
- h) možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

(2) Obecnými cíli vzdělávání jsou zejména

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života,
- b) získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku,
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.

(3) Vzdělávání poskytané podle tohoto zákona je veřejnou službou.

k omentář k § 2

Zákon definuje zásady, na kterých je proces vzdělávání založen a cíle vzdělávání.

Zásada rovného přístupu a zákazu diskriminace je transpozicí čl. 2 odst. 1 písm. a) Úmluvy o právech dítěte. Zvláštní důraz je ovšem kladen na zásadu rovnosti vzdělávacích příležitostí pro všechny a respektování vzdělávacích potřeb jednotlivce. S tím souvisí i možnost každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělání.

Za zvláštní pozornost stojí zásada bezplatnosti základního a středního vzdělávání ve veřejných školách zřizovaných státem, krajem obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Jde o naplnění ústavní zásady čl. 33 odst. 2 LZPS, podle kterého mají občané právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách. Je ovšem třeba zdůraznit, že **uvedená zásada bezplatného vzdělání se týká veřejných škol, tedy škol zřizovaných státem, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.** Jiné školy než školy veřejné, tedy školy tzv. soukromé a školy církevní poskytují vzdělání za úplatu (školné), jak nakonec připouští i čl. 33 odst. 3 LZPS.

Vzdělávací programy

§ 3

Systém vzdělávacích programů

(1) Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162.

(2) Vzdělávání v jednotlivé škole a školském zařízení se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů.

(3) Vyšší odborné vzdělávání v každém oboru vzdělání v jednotlivé vyšší odborné škole se uskutečňuje podle vzdělávacího programu akreditovaného podle § 104 až 106.

(4) Soustavu oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče ke vzdělávání stanoví vláda nařízením pro pro-

jednání s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a kraji.

komentář k § 3

Novela č. 178/2016 Sb. nahradila pojmy učební osnovy a učební plány jednotlivých studijních a učebních oborů pojmem vzdělávací programy.

Vzdělávacích programů existovaly tři druhy – Národní program vzdělávání, rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují konkrétní povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání v jednotlivých oborech. Rámcové vzdělávací programy jsou vydány pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, pro gymnaziální vzdělávání, pro střední odborné vzdělávání a pro základní umělecké vzdělávání a pro jazykové vzdělávání. Nejnižší stupeň vzdělávacích programů – školní vzdělávací programy si vydává každá škola nebo školské zařízení sama.

Národní program vzdělávání měl být víceméně politický dokument, zpracovat jej mělo MŠMT a vláda jej měla předložit oběma komorám Parlamentu ke schválení.

Vzhledem k tomu, že zatím nebyl přijat a k dispozici je pouze tzv. Bílá kniha a Strategie vzdělávací politiky do roku 2030, došlo novelou č. 284/2020 Sb., s účinností k 1. 10. 2020 k jeho zrušení a zrušení příslušného zákonného zmocnění v odstavci 1. Původní odstavce 2 až 5 byly přečíslovány.

Rámcové vzdělávací programy vymezují konkrétní povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání v jednotlivých oborech. Rámcové vzdělávací programy jsou vydány pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, pro gymnaziální vzdělávání, pro střední odborné vzdělávání, pro základní umělecké vzdělávání a pro jazykové vzdělávání. Nejnižší stupeň vzdělávacích programů – školní vzdělávací programy si vydává každá škola nebo školské zařízení sama.

Zákon ukládá vydání těchto rámcových vzdělávacích programů

- rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání,

- rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání,
- rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání,
- rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání,
- rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání,
- rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání.

Soustavu oborů vzdělávání stanoví nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

§ 4

Rámcové vzdělávací programy

(1) Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání dále stanoví členění obsahu vzdělávání podle jednotlivých období nebo ročníků. Podmínky ochrany zdraví pro uskutečňování vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví.

(2) Rámcové vzdělávací programy musí odpovídat nejnovějším poznatkům:

- a) vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat, a
- b) pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného.

Podle těchto hledisek budou rámcové vzdělávací programy také upravovány. Tvorbu a oponenturu rámcových vzdělávacích programů zajišťují příslušná ministerstva prostřednictvím

odborníků vědy a praxe, včetně pedagogiky a psychologie.

(3) Rámcové vzdělávací programy vydává ministerstvo po projednání s příslušnými ministerstvy. Rámcové vzdělávací programy pro zdravotnické obory vydává ministerstvo po projednání s Ministerstvem zdravotnictví. Rámcové vzdělávací programy zaměřené na přípravu k výkonu regulovaného povolání vydává ministerstvo po projednání s příslušným uznávacím orgánem¹⁾. Rámcové vzdělávací programy pro obory vzdělání ve školách v působnosti Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti vydávají tato ministerstva po projednání s ministerstvem. Rámcové vzdělávací programy pro odborné vzdělávání projednají ministerstva před jejich vydáním s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a kraji.

(4) Rámcové vzdělávací programy je možné v závažných případech měnit, a to s účinností nejdříve od začátku následujícího školního roku, pokud nejde o změny vyplývající z platných právních předpisů. V takovém případě ministerstvo, které rámcový vzdělávací program vydalo, zveřejní změnu s dostatečným časovým předstihem.

(5) Rámcové vzdělávací programy a jejich změny zveřejňují ministerstva, která je vydala, vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.

k omentář k § 4

Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů.

Rámcové vzdělávací programy vydává MŠMT po projednání s příslušnými ministerstvy. Rámcové vzdělávací programy pro zdravotnické obory vydává MŠMT po projednání s Ministerstvem zdravotnictví.

Každý rámcový vzdělávací program je zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zákon předpokládá, že rámcové vzdělávací programy je možné v závažných případech měnit, a to vždy s účinností k začátku nového školního roku.

V přechodných ustanoveních zákona je stanoveno, že do doby vydání rámcových programů zůstávají v platnosti učební dokumenty vydané a schválené podle dosavadních právních předpisů a je umožněno tyto dokumenty měnit a doplňovat.

DŮLEŽITÉ

Novela č. 284/2020 Sb. s účinností k 1. 10. 2020 upřesňuje, že rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání dále stanoví členění obsahu vzdělávání podle jednotlivých období nebo ročníků a provedla legislativně technickou změnu – zavedla do zákona zkratku MŠMT.

§ 5

Školní vzdělávací programy

(1) Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je podle § 3 odst. 1 vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů).

(2) Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž není vydán rámcový vzdělávací program, stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálů, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje.

(3) Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Školní vzdělávací program ředitel školy nebo školského zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení do školního vzdělávacího programu může každý nahlížet a požítovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.

komentář k § 5

Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení a k návrhu se vyjadřuje školská rada (§ 168). **Školská rada však ke školnímu vzdělávacímu programu nedává svůj souhlas.** Ředitel školy nebo školského zařízení má také povinnost školní vzdělávací program zveřejnit na přístupném místě ve škole nebo školním zařízení. Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem. **Obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva.**

Vzhledem k tomu, že **rámcové vzdělávací programy byly vydány cca před 10 lety** a školy musely podle nich **postupovat nejpozději po uplynutí 2 let ode dne jejich vydání**, je tato struktura základních pedagogických dokumentů škol již ustálena.

Školní vzdělávací program v případech, kde není vydán rámcový vzdělávací program (např. zájmové vzdělávání a vzdělávání ve školských zařízeních) v podstatě nahrazuje rámcový vzdělávací program. Musí stanovit konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván.

Soulad školních vzdělávacích programů s rámcovými vzdělávacími programy sleduje v rámci své inspekční činnosti ČŠI.

DŮLEŽITÉ

Novela č. 284/2020 Sb. s účinností k 1. 10. 2020 provedla v odstavci 1 legislativně technickou změnu – upravila odkaz na § 3 odst. 1 zákona.

§ 6**Vzdělávací program pro vyšší odborné vzdělávání**

(1) Vzdělávací program pro vyšší odborné vzdělávání stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a obsah vzdělávání a jeho organizační uspořádání, profil absolventa vzdělávacího programu, vyučovací jazyk, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání, jakož

i podmínky pro vzdělávání studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a podmínky materiální, personální a organizační, podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví a podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče ke vzdělávání.

(2) Vzdělávací program akreditovaný podle § 104 až 106 ředitel školy zveřejní na přístupném místě ve škole do vzdělávacího programu může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.

(3) Vzdělávací program akreditovaný podle § 104 až 106 je závazný pro hodnocení vyšší odborné školy a výsledků vzdělávání studentů a dále podkladem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162.

komentář k § 6

Vzdělávací program v příslušném oboru vzdělání pro vyšší odborné školy podléhá akreditaci, kterou uděluje MŠMT podle § 104–108 zákona. Vzdělávací programy vyšších odborných škol musí být zpřístupněny veřejnosti stejně jako školní vzdělávací programy.

Zákonodárce touto podmínkou akreditace vzdělávacího programu pro vyšší odborné vzdělávání deklaruje, že vyšší odborné vzdělávání patří do segmentu terciálního vzdělávání stejně jako vysokoškolské vzdělávání.

Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení a jejich právní postavení**§ 7****Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení**

(1) Vzdělávací soustavu tvoří školy a školská zařízení podle tohoto zákona.

(2) Škola uskutečňuje vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3.

(3) Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umě-

lecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem typy škol podle jejich zaměření pro účely jejich označování.

(4) Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči^{1a)} (dále jen „školské služby“). Školské zařízení uskutečňuje vzdělávání podle školního vzdělávacího programu uvedeného v § 5 odst. 2.

(5) Druhy školských zařízení jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči. Členění školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči stanoví zvláštní právní předpis^{1a)}.

(6) Podmínkou výkonu činnosti školy nebo školského zařízení je zápis do školského rejstříku.

(7) Ve školách a školských zařízeních zajišťují vzdělávání pedagogičtí pracovníci.²⁾

k omentář k § 7

Zákon vymezuje druhy škol – mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Aby byla zachována kontinuita současného rozlišování středních škol (především pro účely jejich označování), zachovává se formální členění středních škol na gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště.

Za školu podle tohoto zákona se považuje vzdělávací instituce, která poskytuje vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3, tedy vzdělávání, jehož obsah, kvalita a výstup jsou garantovány státem. To znamená, že školou podle tohoto zákona nejsou vzdělávací instituce,

kteří poskytují jiné, neformální vzdělávání (např. jazykové kurzy uskutečňované na základě živnostenského oprávnění); na tyto vzdělávací instituce se tento zákon nevztahuje.

Za školské zařízení podle tohoto zákona je považována instituce, která poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách, a dále školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo preventivně výchovnou péči. Činnost jednotlivých druhů školských zařízení je popsána v § 115 až 120. Typy jednotlivých druhů školských zařízení jsou stanoveny vyhláškou MŠMT – např. vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a o školských účelových zařízeních.

Novelou školského zákona č. 49/2009 Sb. došlo k určité úpravě v názvech některých druhů školských zařízení. Zvláštní pravidla školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo preventivně výchovnou péči jsou upravena zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Zákon výslovně uvádí, že vzdělávání ve školách a školských zařízeních zajišťují pouze pedagogičtí pracovníci s kvalifikací podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Zákon umožňuje existenci několika právních forem škol a školských zařízení v závislosti na tom, kdo školu nebo školské zařízení zřizuje.

U veřejných škol a školských zařízení, tj. škol zřizovaných krajem, obcí nebo svazkem obcí připadá v úvahu zřízení školy nebo školského zařízení buď ve formě příspěvkové organizace (zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů) nebo ve formě školské právnické osoby (§ 124 a násl.).

U škol zřizovaných MŠMT je možná alternativa – buď státní příspěvková organizace (zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích) nebo školská právnická osoba.

Podle dosavadní úpravy MŠMT obrany, MŠMT vnitra, MŠMT spravedlnosti a MPSV mohly zřizovat školu nebo školské zařízení pouze jako organizační složku státu nebo jako její součást (v tom případě nemá škola statut školské právnické osoby).

V případě škol zřizovaných ostatními zřizovateli (církvní a soukromé školy) se rovněž připouští volba konkrétní právní formy. Tato volba je plně v pravomoci zřizovatele.

Novela provedená zákonem č. 82/2015 Sb. závědla s účinností k 1. 5. 2015 možnost pro ministerstva a ostatní organizační složky státu zřizovat mateřské školy formou státní příspěvkové organizace, přičemž samostatná právní subjektivita školy zůstala zachována, byly novelizovány odstavce 3, 5 a 6.

V ustanovení byla provedena zákonem č. 178/2016 Sb. s účinností k 1. 9. 2016 legislativně technická změna v odstavci 3, odkaz na § 169 odst. 5 až 9 byl rozšířen o odstavec 10 (souvisí s obsahovou změnou § 169).

§ 8

Právní postavení škol a školských zařízení

(1) Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství (dále jen „svazek obcí“), zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu.³⁾

(2) Ministerstvo zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ a § 169.

(3) Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo práce a sociálních věcí zřizuje školy a školská zařízení jako organizační složky státu⁵⁾ nebo jako jejich součásti. Ministerstva a ostatní organizační složky státu mohou zřizovat mateřské školy a zařízení školního stravování jim sloužící, a to jako státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu⁴⁾; § 169 odst. 5 až 10 se použije obdobně.

(4) Ministerstvo zahraničních věcí zřizuje školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součást těchto úřadů.

(5) Ministerstva a ostatní organizační složky státu plní funkci zřizovatelů škol a školských zařízení jménem státu.

(6) Registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k vý-

konu zvláštního práva zřizovat církevní školy,⁶⁾ ostatní právnické osoby nebo fyzické osoby zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů,⁷⁾ jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle tohoto zákona, a to i v případě, že převažujícím předmětem činnosti takové právnické osoby je podnikání podle zvláštních právních předpisů. Školu nebo školské zařízení může podle věty první zřídit také několik právnických nebo fyzických osob společně.

(7) Právnická osoba a organizační složka státu nebo její součást může vykonávat činnost školy nebo školského zařízení, školy a školského zařízení, nebo i více škol nebo školských zařízení.

§ 8a

Název právnické osoby a organizační složky státu nebo její součásti

(1) Název právnické osoby a organizační složky státu nebo její součásti, vykonávající činnost podle § 8 odst. 7, musí obsahovat vždy

- a) označení příslušného druhu nebo typu školy, kromě mateřské školy uvedené v § 34 odst. 8, pokud vykonává činnost školy,
- b) označení příslušného typu školského zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči, pokud vykonává činnost tohoto školského zařízení,
- c) označení příslušného druhu nebo typu školského zařízení, které není uvedeno v písmeni b), pokud vykonává činnost pouze tohoto školského zařízení.

(2) Název právnické osoby a organizační složky státu nebo její součásti, vykonávající činnost podle odstavce 1 písm. a) a b), může dále obsahovat označení všech druhů nebo typů školských zařízení, pokud vykonává činnost těchto školských zařízení.

(3) Součástí názvu může být upřesňující přívlastek, popřípadě čestný název, je-li ministerstvem udělen.

k omentář k § 8a

Zákon stanoví pravidla pro označování škol, resp. právnických osob a organizačních složek státu nebo jejich součástí, které vykonávají činnost dané školy nebo školského zařízení. Název právnické osoby, popř. organizační složky státu nebo jejich součástí musí vždy obsahovat druh nebo typ školy, popř. typ školského zařízení. Zřizovatelé se tak mohou rozhodnout, zda zvolí označení druhem nebo typem školy. V případě označení druhem školy musí název právnické osoby obsahovat každý ze zákonem vymezených druhů škol (např. škola základní a mateřská).

Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích stanoví přípustné typy středních škol – např. střední průmyslová škola, střední zemědělská škola, střední zahradnická škola apod.

Na rozdíl od předchozího právního stavu není nadále v označení školy vyžadováno sídlo školy. Je ovšem možné, aby název školy byl upřesněn dalším charakterizujícím přívlastkem.

Dlouhodobé záměry a výroční zprávy

§ 9

Dlouhodobé záměry

(1) Ministerstvo zpracovává dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky, projednává jeho návrh s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji, předkládá jej vládě ke schválení a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup. Vláda předkládá dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu k projednání.

(2) Krajský úřad zpracovává v souladu s dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji a předkládá jej ministerstvu k vyjádření. Část dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji, týkající se vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných krajem, předkládá rada

kraje zastupitelstvu kraje ke schválení. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji je vždy zveřejňován způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Dlouhodobý záměr podle odstavce 2 obsahuje analýzu vzdělávací soustavy v kraji a stanovuje na základě předpokládaného demografického vývoje, vývoje na trhu práce a záměrů dalšího rozvoje kraje zejména cíle a úkoly pro jednotlivé oblasti vzdělávání, strukturu vzdělávací nabídky, především strukturu oborů vzdělání, druhů, popřípadě typů škol a školských zařízení a jejich kapacitu a návrh na financování vzdělávání a školských služeb v kraji.

(4) Dlouhodobé záměry se vyhodnocují a zpracovávají jednou za 4 roky postupem uvedeným v odstavcích 1 a 2.

k omentář k § 9

Cílem dlouhodobého záměru na úrovni ČR je udržet i v nových podmínkách organizace veřejné správy soudržnost vzdělávacího systému ČR jako celku. Dlouhodobý záměr na úrovni ČR vymezuje priority vzdělávací soustavy jako celku ve střednědobém výhledu a způsob jejich realizace a podpory, a formuluje hlavní koncepční záměry pro další rozvoj vzdělávací soustavy.

Dlouhodobý záměr na úrovni ČR zpracovává MŠMT a předkládá jej vládě ke schválení a Parlamentu k projednání.

Na dlouhodobý záměr na úrovni ČR navazují dlouhodobé záměry na úrovni jednotlivých krajů, které jej rozpracovávají pro specifické podmínky kraje. Zákon rámcově vymezuje náležitosti dlouhodobých záměrů na úrovni kraje v zájmu jednotnosti zpracování. Dlouhodobý záměr na úrovni kraje zpracovává krajský úřad při výkonu státní správy v přenesené působnosti.

Dlouhodobé záměry jsou průběžně aktualizovány podle potřeb regionů. Novelou provedenou zákonem č. 49/2009 Sb., došlo k prodloužení intervalu platnosti dlouhodobých záměrů z 2 na 4 roky.

§ 10

Výroční zprávy

(1) Ministerstvo zpracovává každoročně výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací

soustavy České republiky, předkládá ji vládě a zveřejňuje vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Krajský úřad zpracovává každoročně výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji, předkládá ji zastupitelstvu kraje a ministerstvu a zveřejňuje vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zpracovává každoročně výroční zprávu o činnosti školy za školní rok, zasílá ji zřizovateli a zveřejňuje vždy na přístupném místě ve škole. Do výroční zprávy může každý nahlížet a pořizovat si z ní opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet její kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.

k omentář k § 10

MŠMT každoročně zpracovává výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ČR a předkládá ji vládě. Podobně krajské úřady zpracovávají výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v jednotlivých krajích. Souhrnné poznatky z inspekční činnosti jsou k dispozici v pravidelných výročních zprávách ČŠI.

DŮLEŽITÉ

Výroční zprávu o činnosti školy mají zpracovávat také ředitelé základních, středních a vyšších odborných škol, a to za příslušný školní rok. Tuto výroční zprávu schvaluje školská rada (§ 168). Na rozdíl od předchozí právní úpravy zákon nepožaduje zpracování výroční zprávy o hospodaření školy.

Obsah, strukturu a postup zpracování výročních zpráv upravuje vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv.

§ 11

Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem rámcovou strukturu, obsah a postup zpracování dlouhodobých záměrů a výročních zpráv podle § 10 odst. 2 a 3 a termíny jejich předkládání a zveřejňování.

k omentář k § 11

Toto zmocnění bylo naplněno vydáním vyhlášky č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Hodnocení škol, školských zařízení a vzdělávací soustavy

§ 12

(1) Hodnocení školy se uskutečňuje jako vlastní hodnocení školy a hodnocení Českou školní inspekci.

(2) Vlastní hodnocení školy je východiskem pro zpracování výroční zprávy o činnosti školy.

(3) Hodnocení vzdělávání ve školských zařízeních provádí Česká školní inspekce.

(4) Hodnocení vzdělávací soustavy v kraji provádí krajský úřad ve zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji. Hodnocení vzdělávací soustavy České republiky provádí ministerstvo ve zprávě o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky a Česká školní inspekce ve své výroční zprávě.

(5) Hodnocení školy a školského zařízení může provádět také jejich zřizovatel podle kritérií, která předem zveřejní.

k omentář k § 12

Kromě známého hodnocení školy ze strany ČŠI zavedl zákon vlastní hodnocení školy, které je jednak východiskem pro zpracování výroční zprávy a jednak jedním z podkladů pro hodnocení ČŠI. Strukturu, pravidla a termíny vlastního hodnocení školy stanovilo MŠMT vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Hodnocení provádí jen školy, nikoliv školská zařízení, úroveň služeb školských zařízení je hodnocena v rámci inspekční činnosti ČŠI. Hodnocení škol může provádět i zřizovatel, ten však musí předem zveřejnit kritéria, podle nichž bude postupovat.

Obecně platí, že vyučovacím jazykem ve školách je jazyk český, výjimky může povolit MŠMT (jde např. o případy dvojjazyčných gymnázií nebo škol zřízených na základě mezinárodních

dohod). Ve vyšších odborných školách lze vyučovat i v cizím jazyce.

V souladu s článkem 25 LZPS a v souladu s Rámcovou úmluvou o ochraně národnostních menšin (Sdělení MZV č. 96/1998 Sb.) je příslušníkům národnostních menšin za splnění stanovených podmínek garantováno právo na vzdělávání v mateřském jazyce a stanovena povinnost obce, kraje a ministerstva toto právo naplnit. Toto právo je blíže upraveno v § 14.

Novela provedená zákonem č. 82/2015 Sb. upravila v odstavci 4 pro tzv. dvojязыčná gymnázia možnost výuky ve dvou vyučovacích jazycích (českém a příslušném cizím), pokud rámcový vzdělávací program pro daný obor vzdělání upravuje povinné vzdělávání některých předmětů v cizím jazyce a v odstavci 5 umožnila, aby ve vyšších odborných školách mohl být vyučovacím jazykem cizí jazyk.

Zákon stanoví, že národnostní školství je garantováno při splnění zákonných podmínek v těch obcích, ve kterých je v souladu s § 117 zákona o obcích zřízen výbor pro národnostní menšiny (tedy v obcích, v nichž bylo při minulém sčítání lidu přihlášeno k dané národnostní menšině alespoň 10 % obyvatel). Uvedené řešení je v souladu se zněním článku 14 Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin, který stanoví, že „**smluvní strany v oblastech obývaných příslušníky národnostních menšin tradičně nebo ve značném množství usilují, pokud existuje dostatečný požadavek, zajistit, pokud je to možné a v rámci svého vzdělávacího systému, aby příslušníci národnostních menšin měli odpovídající možnosti pro výuku menšinového jazyka nebo získávání vzdělání v tomto jazyce, přičemž toto vzdělávání nesmí být na újmu učení se úřednímu jazyku nebo výuce v tomto jazyce.**“

Ve školách se vzděláváním v jazyce národnostní menšiny se vydávají vysvědčení, výuční listy, diplomy o absolutoriu dvojязыčně, a to v jazyce českém a v jazyce národnostní menšiny.

Ke zvláštnostem vzdělávání v jazyce národnostní menšiny je přihlédnuto také při profilové části maturitní zkoušky (§ 79).

Zákon upravuje v souladu s čl. 16 LZPS výuku náboženství. Ustanovení o vyučování náboženství ve školách vychází ze zásady, že náboženství se ve

veřejných školách vyučuje jako nepovinný předmět, pokud se k předmětu náboženství realizovanému danou církví nebo náboženskou společností přihlásí v daném školním roce nejméně 7 žáků školy. Ustanovení umožňuje rovněž spojovat k výuce náboženství žáky z několika ročníků jedné školy, popřípadě více škol do jedné skupiny, nejvýše však do počtu 30 žáků v jedné třídě.

Novela provedená zákonem č. 82/2015 Sb. zdůraznila s účinností k 1. 5. 2015 v odstavci 3, že vyučovat náboženství může pověřený zástupce církve nebo náboženské společnosti, který splňuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka pouze v základním pracovněprávním vztahu.

Do roku 2015 platné znění ustanovení § 16 obsahovalo zásady vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto potřeby zjišťovala školská poradenská zařízení zřízená podle § 116, jejichž činnost se řídila vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Zákon rozlišoval osoby se speciálními vzdělávacími potřebami jako osoby se zdravotním postižením, osoby se zdravotním znevýhodněním a osoby se sociálním znevýhodněním.

O zařazení žáka do výše uvedené skupiny speciálních vzdělávacích potřeb nemohl rozhodnout ani ředitel školy, ani zákonný zástupce, a dokonce ani odborný lékař, tyto osoby mohly pouze iniciovat vyšetření ve školském poradenském zařízení, které rozhodlo s konečnou platností.

Novela provedená zákonem č. 82/2015 Sb. s účinností k 1. 9. 2016 ustanovení § 16 mění zásadním způsobem. Hlavní změnou je, že speciální vzdělávací potřeby již nejsou definovány uzavřeným výčtem hendikepů, ale že právní úprava zajišťuje žáku naplnění práva na vzdělání bez diskriminace.

Dále se zde stanoví, že dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu

prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Zásada bezplatnosti podpůrných opatření je všeobecná. Týká se škol a školských zařízení všech zřizovatelů. Tam, kde jsou vzdělávání a školské služby poskytovány za úplatu, nesmí uplatňování podpůrných opatření být důvodem pro zvýšení úplaty hrazené příjemcem (nebo za příjemce) podpůrných opatření.

Nové znění odstavce 2 vypočítává druhy podpůrných opatření, k jejich povaze lze uvést, že podpůrná opatření

- představují výjimku z kogentní zákonné úpravy (např. pokud jde o délku středního vzdělávání, možnost úpravy podmínek ukončování vzdělávání, odchýlení se od vzdělávacího programu na základě individuálního vzdělávacího plánu atd.),
- spočívají ve speciálních institutech, které nelze podřadit pod obecné kategorie stanovené zákonem č. 561/2004 Sb. (např. asistent pedagoga), nebo
- jde o opatření, jejichž obecná použitelnost by mohla být v praxi sporná, neboť nepatří mezi opatření financovaná ze státního rozpočtu prostřednictvím normativního financování; přesto však v odůvodněných případech mohou, popř. musí být školským poradenským zařízením doporučena [jde zejména o stavební a technické úpravy podle písmena h), jejichž financování je standardně v působnosti zřizovatele].

Většina podpůrných opatření byla do odstavce 2 převzata z dosavadní právní úpravy. Jelikož se může jednat také o snížení očekávaných výstupů, a tedy o citelnější zásah do realizace žákovy práva na vzdělání (sice nezbytný za účelem absolvování vzdělávacího programu, ale přeci jen spočívající ve změně nároků na žáka), musí být toto opatření podloženo doporučením školského poradenského zařízení a písemným informovaným souhlasem žáka nebo zákonného zástupce – bude tedy ve vyhlášce zařazeno nejnižše do druhého stupně (srov. pravidla pro uplatňování opatření druhého až pátého stupně podle § 16 odst. 4 a 5).

Úpravu očekávaných výstupů spočívající pouze v jejich přesunu do jiných vzdělávacích etap (tzn. de facto i úpravu rozložení učiva do ročníků) lze provádět též v individuálním vzdělávacím plánu [písmeno f)]. I zde bude zapotřebí doporučení školského poradenského zařízení a souhlas žáka nebo zákonného zástupce.

V písmeni g) se upravuje využití funkce asistenta pedagoga. Zřízení funkce asistenta (v nové terminologii „využití asistenta pedagoga“) bude nově podmíněno souhlasem krajského úřadu, popř. ministerstva pouze v případě, že z důvodu využití asistenta pedagoga bude požadováno navýšení finančních prostředků poskytovaných na činnost školy ze státního rozpočtu.

Zákon upravuje také možnost „působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi se zdravotním postižením po dobu jeho pobytu ve škole nebo školským zařízením podporu podle zvláštních právních předpisů“. Jako podpůrné opatření se tak stanovuje de facto připuštění osob, jejichž služeb dítě využívá na základě předpisů např. v gesci MPSV nebo Ministerstva zdravotnictví (jde např. o transliterátora nebo osobního asistenta).

V písmeni i) je upraveno v jistém slova smyslu nejzávažnější podpůrné opatření, a to zařazení dítěte, žáka nebo studenta do školy nebo třídy zřízené pro děti, žáky nebo studenty se zdravotním postižením (k tomuto pojmu viz dále). Bližší podmínky tohoto zařazení upravuje § 16 odst. 7. Lze předsat, že ač tak školský zákon výslovně nestanoví, vzhledem k organizační, pedagogické a finanční náročnosti tohoto opatření představuje zařazení do „speciální“ třídy podpůrné opatření pátého stupně.

V odstavci 3 **se zdůrazňuje, že podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti a že podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat.** Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis. Skutečnost, že k dosažení účelu podpůrných opatření, tj. naplňování vzdělávacích možností žáka a uplatnění jeho práva na vzdělání, nestačí opatření nižšího stupně, může vyplynout z předchozího neúspěšného použití méně intenzivních podpůrných opatření, častěji by však měla být zřejmá z kvalitní diagnostiky.

DŮLEŽITÉ

Předkladatel v důvodové zprávě tuto zásadu označuje jako zásadu subsidiarity. **Zásadu subsidiarity proto lze vyjádřit také jako pravidlo volby toho nejméně náročného podpůrného opatření, které lze k dosažení účelu využít. Nejde ale jen o náročnost z hlediska školy, ale také o dopady na žáka. V zásadě subsidiarity je tudíž obsažena také přednost individuální integrace žáka.**

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Odstavec 4 tudíž stanoví odlišná pravidla pro podpůrná opatření v prvním stupni a podpůrná opatření ve vyšších stupních. **V souladu se zásadou subsidiarity se pravidla aplikují takto:**

- Nejříve se pokusí o (účelnou) podporu žáka sama škola, aniž by se nutně obracela na školské poradenské zařízení. Využije k tomu opatření prvního stupně.
- Nepostačuje-li to, doporučí škola zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení.
- Pokud nebylo možné poskytnout žákovi dostatečnou podporu na úrovni samotné školy, opatří si zákonný zástupce doporučení školského poradenského zařízení, které může otevřít cestu k jakémukoli podpůrnému opatření.

Nevylučuje se samozřejmě pomoc školského poradenského zařízení ve vztahu k aplikaci jakéhokoli podpůrného opatření v kterékoli fázi, neboť škola si nemusí být zcela jistá správným postupem a může se dohodnout se zákonným zástupcem, že budou hledat řešení již od počátku za pomoci školského poradenského zařízení. Stejně tak zákonný zástupce nemusí čekat, až mu škola doporučí obrátit se na poradenské zařízení, a může je oslovit sám.

To je důležité také v případech, kdy zákonný zástupce má dojem, že škola nekoná, co by měla a mohla, nebo se prostě chce předem poradit se specialisty. **Zákon mu umožňuje přijít do poradenského zařízení rovnou, a toto zařízení se bude muset jeho případem zabývat, a případně vydat doporučení i ve vztahu k podpůrným**

opatřením prvního stupně. Vyplývá to z obecné kompetence školských poradenských zařízení a vztah k podpůrným opatřením všech stupňů výslovně stanoví také zákon sám. Dále je to důležité také v případech, kdy zákonný zástupce má dojem, že škola nekoná, co by měla a mohla, nebo se prostě chce předem poradit se specialisty. Zákon mu umožňuje přijít do poradenského zařízení rovnou, a toto zařízení se bude muset jeho případem zabývat, a případně vydat doporučení i ve vztahu k podpůrným opatřením prvního stupně. Vyplývá to z obecné kompetence školských poradenských zařízení podle § 116 a vztah k podpůrným opatřením všech stupňů výslovně stanoví také § 16a odst. 3.

V odstavci 4 se škole umožňuje uplatňovat podpůrná opatření prvního stupně i bez doporučení školského poradenského zařízení – u těchto opatření tudíž nebude doporučení poradenského zařízení nikdy nezbytnou podmínkou jejich použití (jde mj. o směrnici pro tvorbu souboru podpůrných opatření), může ale být jejich důvodem, pokud zákonný zástupce s takovým doporučením bude příslušné podpůrné opatření požadovat.

Dále se upravuje i míra závaznosti doporučení školského poradenského zařízení pro školu. Doporučení musí být školou respektováno, má-li škola postupovat de lege artis. To znamená, že škola sice může zvolit jiná podpůrná opatření, než jsou doporučena školským poradenským zařízením, musí se ale jednat o opatření stejného stupně. Zároveň volba jiného podpůrného opatření nesmí odporovat zájmu žáka (při jehož posuzování nelze odhlížet od doporučení školského poradenského zařízení).

V praxi bude záležet na tom, zda škola – **po projednání se školským poradenským zařízením, které doporučení vydalo** – dospěje k závěru, že lze zájem žáka vyplývající ze smyslu doporučení uspokojit i jinými podpůrnými opatřeními téhož stupně (třeba pro školu snáz dostupnými), která ale nejsou v doporučení výslovně uvedena. Nutno dodat, že tuto možnost prakticky zmenšuje povinnost školského poradenského zařízení uvést v doporučení také varianty podpůrných opatření.

Jako podmínka volby jiného podpůrného opatření se stanovuje písemný informovaný souhlas žáka nebo zákonného zástupce (jde o speciální zdůraznění pravidla, které je dále v odstavci 5 stanoveno

obecně pro poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně).

V odstavci 5 se stanovuje písemný informovaný souhlas žáka nebo zákonného zástupce jako podmínka poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně. Z postupu a contrario, u podpůrných opatření prvního stupně není informovaný souhlas potřeba, poněvadž se jedná o opatření operativní povahy, která nepředstavují podstatný zásah do práv a povinností žáka a ve škole se realizují běžně bez doprovodné administrativy (jde např. o změnu zasedacího pořádku ve třídě, aby žák lépe viděl na tabuli, nebo větší pozornost učitele věnovaná konkrétnímu žákovi při výuce).

DŮLEŽITÉ

Pravidla udělování a náležitosti informovaného souhlasu stanoví MŠMT vyhláškou na základě zmocnění upravit postup školy před přiznáním podpůrného opatření.

V dalším odstavci 6 se stanoví, že podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné. Základní podmínkou pro ukončení podpůrných opatření druhého až pátého stupně je doporučení školského poradenského zařízení, z něhož vyplývá, že poskytování podpůrného opatření již není potřeba. Takové doporučení vzejde z pravidelné radiagnostiky žáků a škola je obdrží přímo od školského poradenského zařízení.

V odstavci 7 až 9 se upravuje **možnost zřízení tříd určených pro žáky se zdravotním postižením a škol pro tyto žáky**. Zákon upouští od užívání pojmu zdravotního postižení a žáky, pro které jsou „speciální“ školy a třídy určeny, vymezuje podle druhu jejich hendikepu jako žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami a autismem. **Z věcného hlediska se v zásadě přebírá dosavadní kategorie žáků se zdravotním postižením s tím, že dochází k dílčímu posunu u žáků s vadami řeči, vývojovými poruchami učení a vývojovými poruchami chová-**

ní, kde je pro možnost zařazení do „speciální“ školy či třídy vyžadováno, aby charakter jejich handicapu dosahoval zvýšené intenzity. Zařazení žáka do těchto institucí bude tedy také podmíněno žádostí a doporučením školského poradenského zařízení. Objektivnost doporučení školského poradenského zařízení bude posílána výslovnou úpravou povinnosti školského poradenského zařízení zjišťovat též možnost a vhodnost individuální integrace žáka a zavedením výsledku tohoto posouzení jako součásti obsahu doporučení – půjde o součást podzákonné úpravy pravidel poradenské činnosti a obsahu jejich výstupů. Tím se také činnost školských poradenských zařízení stane lépe kontrolovatelnou v rámci inspekční činnosti.

Další podmínkou zařazení žáka do „speciální“ třídy nebo školy bude vždy zájem žáka. Proto se zde také zdůrazňuje zásada postupu v zájmu dítěte, žáka nebo studenta (mj. v návaznosti na Úmluvu o právech dítěte). Zařazení žáka do speciální třídy je podmíněno trojicí regulativů – žádostí zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučením školského poradenského zařízení a zájmem dítěte nebo žáka.

V odstavci 10 se **ze současné právní úpravy přejímá podmínka souhlasu krajského úřadu, resp. ministerstva, se zřízením třídy, oddělení nebo studijní skupiny pro žáky se zdravotním postižením.**

V odstavci 11 je upraven případ, kdy je vyžadován souhlas krajského úřadu, resp. ministerstva se zřízením funkce asistenta pedagoga. Souhlas nebude vyžadován v případech, kdy škola nebude požadovat z důvodu využití asistenta pedagoga navýšení finančních prostředků poskytovaných jí ze státního rozpočtu podle § 161 až 163.

Novela č. 101/2017 Sb. s účinností k 1. 9. 2018 odstavec 11 zrušila, neboť podpůrná opatření včetně asistenta pedagoga budou poskytována nárokově a není možné je podmínit souhlasem ministerstva nebo krajského úřadu.

**Vyučovací jazyk a vzdělávání
příslušníků národnostních menšin**

§ 13

Vyučovací jazyk

(1) Vyučovacím jazykem je jazyk český.

(2) Příslušníkům národnostních menšin⁸⁾ se zajišťuje právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny, a to za podmínek stanovených v § 14.

(3) Ministerstvo může povolit vyučování některých předmětů v cizím jazyce.

(4) V oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou, v nichž se podle rámcového vzdělávacího programu povinně vyučují některé předměty v cizím jazyce, jsou vyučovacími jazyky český jazyk a příslušný cizí jazyk.

(5) Ve vyšších odborných školách může být vyučovacím jazykem cizí jazyk.

§ 14

Vzdělávání příslušníků národnostních menšin

(1) Obec, kraj, popřípadě ministerstvo zajišťuje pro příslušníky národnostních menšin vzdělávání v jazyce národnostní menšiny v mateřských, základních a středních školách, a to v obcích, v nichž byl v souladu se zvláštním právním předpisem⁹⁾ zřízen výbor pro národnostní menšiny, pokud jsou splněny podmínky stanovené tímto zákonem.

(2) Třidu mateřské školy lze zřídit, pokud se ke vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlásí nejméně 8 dětí s příslušností k národnostní menšině, třídu základní školy lze zřídit, pokud se ke vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlásí nejméně 10 žáků s příslušností k národnostní menšině mateřskou školu nebo základní školu s jazykem národnostní menšiny lze zřídit za předpokladu, že všechny třídy budou v průměru naplněny nejméně 12 dětmi nebo žáky s příslušností k národnostní menšině v jedné třídě.

(3) Třidu příslušného ročníku střední školy lze zřídit, pokud se ke vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlásí nejméně 12 žáků s příslušností k národnostní menšině střední školu s jazykem národnostní menšiny lze zřídit za předpokladu, že všechny třídy budou v průměru naplněny nejméně 15 žáky s příslušností k národnostní menšině.

(4) Při organizaci vzdělávání v jazyce národnostní menšiny přihlížejí obce, kraje, popřípadě ministerstvo k dostupnosti tohoto

vzdělávání. Vzdělávání v jazyce národnostní menšiny může zajistit i svazek obcí, popřípadě se na způsobu zajištění, včetně financování, mohou dohodnout obce mezi sebou, popřípadě obec s krajem.

(5) Nejsou-li splněny podmínky uvedené v odstavcích 2 a 3, může ředitel školy se souhlasem zřizovatele stanovit ve školním vzdělávacím programu předměty nebo jejich části, v nichž se vzdělávání uskutečňuje dvojazyčně, a to jak v českém jazyce, tak v jazyce národnostní menšiny.

(6) Ve školách se vzděláváním v jazyce národnostní menšiny se vydávají vysvědčení, výuční listy, diplomy o absolutoriu dvojazyčně, a to v jazyce českém a v jazyce národnostní menšiny.

Vyučování náboženství

§ 15

(1) Ve školách lze v souladu se zásadami a cíli vzdělávání podle § 2 vyučovat náboženství. Náboženství mohou vyučovat registrované církve nebo náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno zvláštní právo vyučovat náboženství ve státních školách,¹⁰⁾ a to i společně na základě jejich písemné dohody.

(2) V základních a středních školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí se vyučuje náboženství jako nepovinný předmět, pokud se k předmětu náboženství uskutečňovanému danou církví nebo náboženskou společností přihlásí ve školním roce alespoň 7 žáků školy. K vyučování náboženství lze spojoval žáky z několika ročníků jedné školy nebo více škol, nejvýše však do počtu 30 žáků ve třídě. Spojoval žáky z více škol k vyučování náboženství lze na základě smlouvy mezi příslušnými školami, která upraví rovněž úhradu nákladů spojených s tímto vyučováním.

(3) Vyučovat náboženství může v základním pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost dané školy, pověřený zástupce církve nebo náboženské společnosti, který splňuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka podle zvláštního právního předpisu.¹¹⁾ Pověření vydává statutární orgán církve nebo náboženské společnos-

ti, v případě římskokatolické církve statutární orgán příslušného biskupství.

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných

§ 16

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

(2) Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob^{11a}), Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,

- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

(3) Podpůrná opatření podle odstavce 2 se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat. Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům poskytování dosavadních podpůrných opatření by podpůrná opatření nižšího stupně nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis.

(4) Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informováním souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

(5) Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.

(6) Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení

po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.

(7) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který nemůže vnímat řeč sluchem, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému neslyšících a hluchoslepých osob, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta. Žákům a studentům vzdělávaným v českém znakovém jazyce se souběžně poskytuje vzdělávání také v psaném českém jazyce, přičemž znalost českého jazyka si tito žáci a studenti osvojují metodami používanými při výuce českého jazyka jako cizího jazyka. Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání, nebo praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.

(8) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který při komunikaci využívá prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta.

(9) Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedeného ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle

odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta.

(10) Ke zřízení třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle odstavce 9 je v případě škol zřizovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě ostatních škol souhlas krajského úřadu.

§ 16a

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

(1) Školské poradenské zařízení poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci podle jiného právního předpisu.

(2) Vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření. V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání.

(4) Školské poradenské zařízení poskytuje zprávu a doporučení tomu, komu je poskytována poradenská pomoc; škole nebo školskému zařízení, v němž se dítě, žák nebo student vzdělává, poskytuje pouze doporučení. Školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci dítěte nebo žáka, dítěti, žákovi nebo studentovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení. Nejednalo-li se o případ podle věty druhé, školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud je o to orgán sociálně-právní ochrany dětí písemně požádá.

(5) Pokud má zletilý žák, student nebo zákonný zástupce dítěte nebo žáka pochybnosti o tom, že škola nebo školské zařízení postupuje v souladu s doporučením školského poradenského zařízení, může řediteli školy nebo školského zařízení navrhnout, aby s ním případ projednal za účasti pověřeného zaměstnance příslušného školského poradenského zařízení, a ředitel je povinen jednat bez zbytečného odkladu svolat.

(6) Projednáním podle odstavce 5 není dotčeno právo zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka podat podnět České školní inspekci podle § 174 odst. 6.

komentář k § 16a

Novelou provedenou zákonem č. 82/2015 Sb. Vložené ustanovení novelou č. 83/2015 Sb. se celé věnuje poradenské pomoci školského poradenského zařízení a spolu s § 16 nabylo účinnosti 1. 9. 2016. Nadále ale také zůstává v platnosti ustanovení § 116, které upravuje obecně druh činnosti školských poradenských zařízení a opravňuje je i k poskytování poradenských služeb školám, pedagogickým pracovníkům atd. Toto ustanovení nabylo také účinnosti 1. 9. 2016.

Zákon zdůrazňuje, že vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatře-

ní dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Proto se v odstavci 1 ukládá školským poradenským zařízením poskytovat poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci nejen na základě jejich žádosti, ale rovněž na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Tímto orgánem může být soud nebo příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností jako orgán sociálně-právní ochrany dětí může uložit rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení rozhodnutím, které vydává podle § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (ve spojení s § 12 odst. 3), anebo v rámci rozhodnutí o uložení výchovného opatření podle § 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb.

Soud je oprávněn uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení na základě rozsudku o uložení výchovného opatření podle § 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb.

Podmínkou toho, aby orgán sociálně-právní ochrany dětí mohl rozhodnout o uložení povinnosti využít odbornou pomoc poskytovanou školským poradenským zařízením, je podle zákona skutečnost, že rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte nevyužili této odborné poradenské pomoci dobrovolně na základě předchozího doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Podnět k zahájení řízení o uložení povinnosti využít odbornou pomoc školského poradenského zařízení může být také oznámení školy o tom, že zákonní zástupci nevyhledali pomoc školského poradenského zařízení na základě předchozího doporučení školy.

Dále se v odstavci 2 upravuje povinnost školy a školského poradenského zařízení doporučit v odůvodněných případech zákonnému zástupci návštěvu školského poradenského zařízení, neboť zákonný zástupce nemusí být vždy schopen poznat, že je takový postup zapotřebí a v zájmu